

# นิรันดรแจ่ง รพท. สร้างขัดแย้ง รบ. กับ ปชช.

written by Adithep Chanthet | มิถุนายน 15, 2018

โดย บุรพา เล็กล้นงาม

อุบลราชธานี – อดีต ส.ว.อุบลราชธานี ระบุนุ ภาควิชาการศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ขอนแก่นต่อเนืองนับแต่  
รัฐประหารจากการใช้มาตรา 44 โดยมีตัวอย่างคือนโยบายทวงคืนผืนป่า เผยปรองดองล้มเหลว  
แถมยังทำให้รัฐบาลขัดแย้งกับประชาชน

เดอะอีสานเรคคอร์ดพูดคุยกับนพ.นิรันดร พิทักษ์วัชระ คณบดีวิทยาลัยแพทยศาสตร์และการ  
สาธารณสุข มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และอดีต ส.ว.อุบลราชธานี (ปี 2543-2549) เมื่อวันที่  
17 พ.ค. 2561 ถึงสถานการณ์การเมืองภาพรวมของประเทศและสถานการณ์ในภาคอีสาน

**อยากให้ทบทวนในสิ่งที่เกิดขึ้นในอีสานในรอบ 4 ปีที่ผ่านมาหลังการเข้ามาของคณะ  
รักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ว่ามีอะไรน่าจดจำบ้าง**

หลังจากการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม ปี 2557 ผมคิดว่า ถ้ามองในแง่หลักสิทธิ  
มนุษยชน คนอีสานแทบจะไม่ได้อะไรในเรื่องแนวทางหรือนโยบายในการปกครอง เพราะว่าถ้า  
เราพูดถึงเรื่องหลักสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอีสาน สิ่งที่จะมีผลอย่างมากคือเรื่อง  
ของสิทธิชุมชน

สิทธิชุมชนเป็นหลักใหญ่ใจความของรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 และฉบับปี 2550 ที่ให้ความ

สำคัญในเรื่องการใช้ประโยชน์และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นก้าวสำคัญที่จะนำไปสู่การรักษาสังคมวัฒนธรรม ตลอดจนการทำมาหากินของประชาชนในภาคอีสาน

หลังรัฐประหารมีการใช้กฎหมายและนโยบายต่างๆ โดยเฉพาะการใช้ [มาตรา 44](#) ของรัฐธรรมนูญ ปี 2557 ที่มีผลกระทบต่อหลักสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะหลักสิทธิชุมชนอย่างมาก ระยะเวลา 4 ปีที่ผ่านมาจึงเป็นช่วงของการถอยหลังและการทำลายหลักสิทธิมนุษยชนที่ได้มีการพัฒนาการในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่มีรัฐธรรมนูญ ปี 2540



มองไปถึงอนาคต คสช. ทิ้งอะไรไว้ให้คนอีสานบ้าง แล้วการเดินทางไปข้างหน้าจะเกิดปัญหาอะไร

สิ่งที่ทิ้งไว้ให้ ผมคิดว่ามี 2 ประการ ประการแรก คือผลกระทบจากการใช้คำสั่งหัวหน้า คสช. ตามมาตรา 44 เรื่องแรก ได้แก่ การทวงคืนผืนป่า

การทวงคืนผืนป่าส่งผลกระทบต่อคนอีสานและคนทั่วประเทศ เนื่องจากทรัพยากรที่ดินเป็นพื้น

ฐานของทุนชีวิตและทุนทางสังคมของคนในภาคการเกษตร แต่หลังมีคำสั่ง คสช. ที่ 64/2557 และคำสั่ง คสช. ที่ 66/2557 [เรื่องการทวงคืนผืนป่า](#) ทำให้ประชาชนที่อยู่ในผืนป่าไม่สามารถทำมาหากินได้

ในภาคอีสานมีการทวงคืนผืนป่าในหลายจังหวัด ไล่ตั้งแต่อีสานเหนือ ได้แก่ อุตรธานี สกลนคร ขอนแก่น จนมาถึงบุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ซึ่งกระทบต่อสิทธิการทำกิน

นอกจากทวงคืนผืนป่าแล้ว เจ้าหน้าที่ยังได้ใช้อำนาจตัดต้นยางของประชาชน จึงส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและรายได้

คำสั่ง คสช. ช่วงหลังยังมีผลกระทบต่อนโยบายที่มุ่งเน้นการลงทุน เช่น คำสั่งหัวหน้า คสช. 4/2559 เรื่อง ยกเว้นผังเมืองสำหรับกิจการพลังงานและขยะ รวมถึงคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2558 เรื่องห้ามการชุมนุมหรือแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อสู้เรียกร้องในเรื่องที่ได้รับผลกระทบ รวมถึงเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ

ประการที่สอง การใช้อำนาจออกคำสั่ง คสช. ตามมาตรา 44 ในประเทศไทยคำสั่งดังกล่าวยังถือเป็นกฎหมายที่มีผลบังคับใช้ตลอดไป เช่นเดียวกับคำสั่งคณะปฏิวัติสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่ยังเป็นกฎหมายอยู่ในอนาคตจึงต้องทำให้อำนาจตาม มาตรา 44 ถูกขจัดออกไป เพื่อให้ไม่ให้คำสั่ง คสช. ส่งผลกระทบต่อประชาชน

**หมายความว่าเราน่าจะเสนอให้ทบทวนการใช้อำนาจตามมาตรา 44 ของ คสช.ว่าจะยกเลิกหรือจะแก้ไขอย่างไร**

ผมคิดว่าต้องทบทวนว่า คำสั่ง คสช. จากมาตรา 44 ฉบับไหนส่งผลกระทบต่อทางขจัดออกไป แล้วชดเชย เยียวยา หรือฟื้นฟู พื้นที่ที่ได้รับคามเสียหาย

**ช่วยพูดถึงการปฏิรูปตามที่ คสช. บอกว่า ต้องการเข้ามาปฏิรูป แต่ผ่านมาแล้ว 4 ปีการปฏิรูปเป็นแค่แผนยังไม่นำไปสู่การปฏิบัติ**

มี 2 ประการ อย่างแรก การปฏิรูปในช่วง 4 ปีที่ผ่านมาเป็นการปฏิรูปด้วยคำพูด ไม่ได้เกิดการกระทำ หรือการปฏิบัติที่นำไปสู่การปฏิรูปอย่างแท้จริง

อย่างที่สอง การปฏิรูปกลับไปอยู่ในความดูแลของระบบราชการ แต่ระบบราชการส่วนเดียวไม่เพียงพอต่อการปฏิรูป เพราะว่าการปฏิรูปเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงระบบ ต้องเปลี่ยนแปลงตั้งแต่วิธีคิด ตลอดจนกระบวนการทำงานที่ต้องเน้นการมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคประชาชน

สิ่งที่พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แสดงความเห็นเรื่องระบบราชการ แสดงว่าพล.อ.ประยุทธ์ยังไม่เข้าใจเรื่องการปฏิรูปว่า ถ้าต้องการจะปฏิรูป ต้องปฏิรูปตั้งแต่ระบบราชการ ไปจนถึงปฏิรูปประเทศไทย ไม่ใช่แค่ปฏิรูปอย่างเดียวอย่างหนึ่งก็พอ

### **สรุปแล้วน่าจะล้มเหลว**

ถ้ายังหวังพึ่งระบบราชการ มีการตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศที่ร้อยชุดก็ตาม ถ้ายังไม่ทำงานอย่างแท้จริง ถ้ายังไม่เปลี่ยนวิธีคิดในการทำงานว่า ต้องเน้นในเรื่องสิทธิมนุษยชน เรื่องกระบวนการมีส่วนร่วม การต้องทำงานโดยยึดหลักการเปิดเผย โปร่งใส และรับฟังความเห็นที่หลากหลาย ก็ไม่มีทางที่จะปฏิรูปได้สำเร็จ

### **ผ่านมา 4 ปีแล้ว คนไทยปรองดองขึ้นหรือยัง การเมืองจะเดินถึงทางตันอีกไหม**

ถ้าพูดถึงความปรองดองก็เป็นเรื่องของความล้มเหลว คณะรัฐประหารตั้งเป้าหมายเมื่อเข้าสู่อำนาจว่าจะทำเรื่องความปรองดอง การปฏิรูป และการปราบทุจริต ซึ่งทั้ง 3 เรื่องก็ทำไม่สำเร็จ ความพยายามสร้างความปรองดองมีมาก่อนการรัฐประหาร แต่ทำไม่สำเร็จเพราะไม่มีการนำข้อเสนอต่างๆ มาสู่การปฏิบัติ ส่วนปัจจุบันความขัดแย้งความแตกแยกเพิ่มมากขึ้น แต่เดิมความขัดแย้งเป็นเรื่องของการเมืองเรื่องสีเสื้อ แต่ขณะนี้ความขัดแย้งกลายเป็นเรื่องระหว่างรัฐบาลกับภาคประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายต่างๆ จึงหมายความว่าความปรองดอง และแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งล้มเหลว

## พอบอกได้ใหม่ว่า ถ้าจะปรองดองกันจริงๆ ต้องเริ่มทำจากจุดไหนก่อน

หลักการมี 3-4 ข้อใหญ่ๆ ข้อแรกคือต้องทำความจริงให้ปรากฏ ก่อนแม้ความจริงจะทำให้เกิดความเจ็บปวด โดยความจริงเหล่านั้นมีการวิเคราะห์ในงานวิจัยหลายชิ้น งานหลายชิ้นไม่ตรงกัน จึงต้องนำงานวิจัยมาพุดคุยกัน ต้องยอมรับ และหาข้อสรุป

ข้อที่สองคือ เมื่อความจริงปรากฏจึงค่อยหาวิธีพิจารณาเพื่อยอมความกัน หรือ “นิรโทษกรรม” ซึ่งการยอมความไม่ใช่ข้อเสนอของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่ต้องเป็นมติร่วมกัน ส่วนการลงโทษในความผิดที่เป็นรูปธรรมก็ยังคงมีอยู่ เพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างในการกระทำความผิดต่อไป

ข้อที่สามคือ ผู้ที่ได้รับความเสียหายต้องได้รับการเยียวยาอย่างเป็นระบบ ด้วยการได้รับการชดเชยหรือการฟื้นฟู

ข้อสุดท้ายคือ ต้องพิจารณาว่าสาเหตุอะไร หรือองค์กรอะไรทำให้เกิดความขัดแย้ง ต้องเข้าไปพิจารณา แก้ไข ผลักดัน หรือเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความปรองดอง ต้องทบทวนว่า กฎหมาย หน่วยงาน หรือสถาบันใดบ้าง ที่มีส่วนทำให้เกิดความขัดแย้ง แล้วนำมาสู่การแก้ไขในเชิงระบบเชิงโครงสร้าง ของหน่วยงานหรือสถาบัน

สามสี่ข้อนี้เป็นสิ่งที่ต้องมาทบทวนกันและทำให้เกิดความเข้าใจเพื่อสร้างแนวปฏิบัติที่แท้จริง

**แสดงว่าที่ผ่านมารัฐบาลกับหน่วยงานที่ตั้งขึ้นมาไม่น่าจะทำเรื่องการปรองดองสำเร็จ**

ที่ผ่านมาสังคมไทยมีจุดอ่อนอยู่ข้อหนึ่ง คือเรามักจะลบล้างอดีตหรือการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ตั้งแต่เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 หรือเหตุการณ์พฤษภาคม 2 535 เรามักจะใช้ความคิดที่ว่า ลืมๆ มันไปซะ ยอมๆ มันไปซะ

เราไม่เคยคิดว่าประวัติศาสตร์ หรืออดีตที่เกิดขึ้น ถ้าเราทบทวนและสรุปบทเรียนว่าเกิดอะไรขึ้น อดีตจะเป็นตัวสอนว่า ปัจจุบันเราจะแก้ไขและนำไปสู่ทิศทางในอนาคตที่ถูกต้องอย่างไร แต่เราไม่ค่อยมีบทสรุปแบบนี้

เรามักจะนำหลักศาสนาที่ไม่ทันสมัย เช่น การให้อภัยกัน มาใช้ การไม่อยากพูดถึงอดีตที่มัน

เจ็บปวดเป็นหลักที่ไม่ถูกต้อง เพราะไม่สอดคล้องกับการที่จะนำไปสู่หลักแห่งความปรองดองในโลกของปัจจุบันที่ตั้งอยู่บนความเห็นที่หลากหลาย มีการใช้เหตุผล และการยอมความกัน ด้วยข้อเท็จจริงมากกว่าใช้จิตใจยอมรับกันเฉยๆ

## การเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ปีหน้า ยังจะมีอนาคตไหม

คนในสังคมในขณะนี้ยังตั้งคำถามอยู่ว่า ตกลงจะได้เลือกตั้งในปีหน้าหรือเปล่า เพราะขณะนี้เราก็กังไม่แน่ใจและยังประหม่นไม่ถูก เนื่องจากมีการกระทำบางอย่างในเชิงอำนาจและนโยบายที่ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคกัน และมีการทำงานบางอย่างที่ยังเป็นเรื่องของการใช้อำนาจและการละเมิด

ถ้ามีการมองความเห็นที่แตกต่างเป็นเรื่องของการก่อความไม่สงบ นั้นหมายความว่าประเทศไทยยังไม่สามารถหลุดรอดจากความขัดแย้ง ความหวังให้มีบรรยากาศของการเลือกตั้งและการเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์จึงยังไม่เกิดขึ้น

ตรงนี้ก็เป็นที่ทำทหายสังคมไทยว่า เราจะสรุปบทเรียนและทำให้เราก้าวข้ามสิ่งที่เป็นอุปสรรคได้อย่างไร ถ้าตราบใดเราไม่พยายามสรุปเรื่องราวที่ผ่านมาในรอบ 10 ปี และมองให้เห็นว่าเราจะก้าวไปอย่างไรให้ถูกต้องและมีสติ เราก็คงยังมองไม่เห็นทิศทางของสังคมไทยที่มีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์และแข็งแรง